

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnništvo
»Zarje«

v Ljubljani, Breg števil. 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

Proletarci vseh dežel,
združite se!

ZARJA

Socialistično glasilo.

V Ljubljani, v soboto, 15. septembra 1923.

Posamna številka stane 1'25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno
Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

Oglasi po dogovoru.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Rožljanje z orožjem.

Pet let je že, kar je bilo konec vojne. Svet se je oddahnil leta 1918. ne da bi mislil na to, kakšen bo mir, kakšne bodo socialne razmere po takozvani svetovni vojni. Mirovna pogodba se je sklepala pri zeleni mizi ob navzočnosti zastopnikov vele-sil, kapitalistov, ki so upoštevali samo en moment, ta je: razdrapati treba in razkosati premagane politične enote, da si zmagujoči svetovni kapitalizem ohrani tudi za dolgo bodočnost gospodarsko suvereniteto nad izmoganimi pritlikavci v Evropi.

Ta namen je mirovna konferenca dosegla. Kar ni ugrabil moloh med vojno, to ugrablja in okupira sukcesivno po vojni s svojimi velikimi investicijami in s preplavljenjem trga.

Mirovna konferenca je pustila napol odprtih tudi mnogo mejnih vprašanj, zlasti v onih krajih, kjer so interese velesil, ki so mir diktirale. To se tiče zlasti tudi Balkana. Balkansko vprašanje je takorekoč del orientalskega vprašanja, ki se ga velika antanta ob mirovni konferenci ni upala definitivno rešiti zaradi medsebojnega imperialističnega ljubosumja. Odtod izvirajo vse politične intrige Italije, ki jih danes neti na Balkanu in po njegovi sosesčini.

Italija hoče imeti vrata na Jadransko morje v svojih rokah, zaradi tega spletari v Avstriji, Madžarski, Bolgariji, pa tudi v Čehoslovski. Seveda je ta politika popolnoma zgrešena, ker je gospodarsko popolnoma nemogoče, da bi Italija vzdrževala Reko in Trst iz svojih sredstev na predvojni višini izvoznih pristanišč. Trst in Reka bi imeli

kot pristanišči le tedaj pomen, če bi ju v svojem interesu vzdrževalo gospodarsko močno zaledje, ki ga pa danes ni več, ker je podonavsko ozemlje razcepljeno in tudi sicer gospodarsko nezmožno. Ako Italija obdrži Trst in si osvoji še Reko, se ti dve pristanišči ne bosta mogli dvigniti, ker zaledje ne bo imelo na njih nobenega interesa, ker se z njima trgovsko ne more emancipirati. Nasprotno, uvozna in izvozna prometna pota podonavskemu zaledju postajajo pripravnejša proti severozahodu in jugovzhodu, to je, Solun in Hamburg. Važno je tudi, da se v podonavskih državah še dolgo ne bo razvila produkcija v taki meri ali tako specializirala, da bi prihajala v poštev s svojimi trgovskimi objekti.

Italija se očitno pripravlja na najdržnejši način na nasilno okupacijo Reke. Zasedbo Krfa je provocirala ves Balkan in deloma tudi veliko antanto. Ako zasede tudi Reko, pa izzove ta agresivnost nove zapletljive ob nevarnosti oborožene intervencije.

Brezvestno je početje Italije v tem pogledu. Komaj se je končala svetovna vojna, ki se nadaljuje v enaki meri gospodarsko, pa prihajajo politični avanturisti na plan, ki netijo po vseh mogočih ovinkih novo prelihanje krvi kakor da bi človeštvo želelo po krvi, želelo zopet roparsko moritev in še večjo bedo.

Italija! Memento, da tako postopanje maščuje narava sama! Proklinjamo vsako vojno in vse tiste, ki jo povzročajo. In kadar pride obsodba, ta bo huda! To si naj zapomni vsi vojni hujšaki!

Kongres SSJ v Belgradu.

Z ozirom na nekonsolidiranost socialističnega oziroma delavskega pokreta sploh, ki že traja v državi okoli štiri leta, mora pač vsak socialist pozdraviti akcijo, ki skuša urediti te razmere. Glavni odbor Socialistične stranke Jugoslavije sklicuje ta mesec svoj prvi kongres v Belgradu, kjer se osnuje, kolikor že ne obstoji, socialistična stranka za vso državo. Sedanji glavni odbor je bil izvoljen na posebni konferenci pokrajinskih organizacij. Konferenca se je udeležila tudi organizacija v Sloveniji ter je zastopana v glavnem odboru.

Konferenca je takrat sestavila provizorični program in statut stranke, obenem pa je naročila glavnemu odboru, da skliče čimprej kongres priključenih organizacij. Sklicanje strankinega kongresa pa ni bila lahka stvar, ker se je razkrojvalni proces še vedno vršil ter so vsajali celo novi agenti provokatorji na vseh straneh ter z najradikalnejšimi frazami zavajali proletarijat k cepčenju in pa tudi naravnost v meščanske stranke. Iz delovanja teh kričaskih agitatorjev in pa iz nadaljnje razvoja tega gibanja so danes že vsi treznejši socialisti prepričani, da je to agitacijo podpirala buržoazija, da je dajal denar kapitalizem v ta namen, da razcepi proletarijat in ga oropa moči v strokovnih in političnih organizacijah, ki si jo je bil pridobil s svojimi lepimi organizacijami kmalu po končani vojni.

Delavski pokret v Jugoslaviji je to krizo že domala prebolel. Z rado-

stjo opazujemo namreč, da se po vseh pokrajinah koncentrirajo zopet sile zdravega socialističnega prepričanja. To je dobro znamenje, to je trenutek, ko je treba vzpostaviti močno centralo socialističnega pokreta v Jugoslaviji.

Prvi kongres je to. Imeli smo pač kongrese, ki so pa bili v načelih tako needini in še bolj morda vsaj v večjem delu v iskrenosti, da so morali doživeti popoln polom. Za obstoj stranke morajo biti merodajna načela, program in statut. Dokler ni edinosti v programu in načelih, tudi ni mogoča krepka organizacija ne politična, ne strokovna.

O vsem tem lahko govorimo pri organizacijah, ki so se doslej priključile glavnemu odboru SSJ v Belgradu. Te organizacije priznavajo socialistični program in se tudi v taktiki ne bodo mnogo razlikovale.

Strankin zbor, ki se bo vršil te dni v Belgradu, bo torej eminentne važnosti za proletarski pokret. Premotril bo v prvi vrsti začasni program in statut ter sklepal o smer-nicah taktike proti buržoaziji in tudi proti vsem onim pokretom, ki zavajajo delavstvo v meščanske tabore ali pa v vratolomne eksperimente, ki so delavstvu in pokretu samemu že tako mnogo škodovali.

Strankin zbor mora biti torej mejnik, ki bo jasno in odločno začrtal pot socialističnemu pokretu v Jugoslaviji ter ga spravil v sklad z mednarodnim socialističnim pokretom ostalega sveta.

V tem zmislu pozdravljamo kongres in pričakujemo od njega resnega dela pa tudi to, da ustvari podlago, na kateri delavski pokret v državi vzraste in se razvije.

Eno pa naj kongres le ima pred očmi, to namreč, da pusti v sedanjem razvojnem stadiju pokrajinskih in krajevnih organizacijam precej svobode v lokalnih taktičnih vprašanjih. V državi imamo razli-

ke v mentalitetah, lokalne momente, če pa dobi statut preveč tiransko-drakonične oblike, bo razvoj le ovi-ral.

Druži naj socialiste program, statut z najširšo možnostjo udele-ževanja!

Ako sklene kongres to, potem se stranka v najkrajši dobi tudi pri nas razvije in razširi med delovnim narodom.

Oddelek za socialno politiko.

Posamezni časopisi so prinašali zadnji čas vesti o sklenjeni redukciji uradništva pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani. Ker so se nad redukcijo socialno-političnega oddelka razburjali tudi meščanski časopisi, zato nas tem bolj sili, da i mi povemo o tem vprašanju svoje načelno stališče.

Takoj pa moramo povedati, da za redukcijo in demontiranje socialno-političnega oddelka ne delamo odgovornega dr. Goršiča. Za nas je pomenilo že dejstvo, da je bil dr. Goršič imenovan za šefa tukajšnje-ga oddelka, načelno demontiranje socialno - političnega uveljavljanja državne oblasti.

Kakšen pa je dejanski položaj?

Po vojni narasle delavske socialistične organizacije so izvajevale, da se je ustanovilo izprva načelo: državna oblast mora posegati brez-pogojno in z vso silo kot regulator v gospodarsko življenje. Družba, reprezentirana po trenutni državni oblasti, mora uveljaviti v gospodarstvu svoj eminentni interes, ki stre-mi, da se ublaže sicer nepremostljiva nasprotstva med posameznimi družabnimi sloji. Ta nasprotstva, ki obstojajo vsled družabnega reda in ustroja, je povečala še vojna.

Vsled tega je bila dana socialno-političnemu udeleževanju s strani državne oblasti dvojna smer: zaščita in preskrba vojnih žrtev in zaščita gospodarsko šibkejših v kapitalističnem družabnem redu.

In, socialističnim organizacijam je uspelo, da je državna oblast po prevratu pristopila brez odloga k reševanju teh nalog. Tem ogromnim nalogam pa je mogel biti kos le velik aparat in, ob sodelovanju in inicijativnem udeleževanju nekaterih strokovnjakov je nastal obširen aparat. Te naloge pa so zahtevale umevno tudi ogromnih sredstev, visokih vsot.

Vendar pa proračunske postavke za socialno-politični resort niso leto za leto rasle, marveč so stalno padale, se krčile in bilanca tega krčenja je danes — redukcija uradništva, ki je bilo v socialno-političnem oddelku zaposleno.

Naravno, državna oblast, ki je predstavljala kapitalističnega razreda, ne prizna, da je delavski razred gospodarsko šibkejši in socialne zaščite potreben. Kapitalist, ki ima lastne hiše, ne bo priznal, da je najemnik-delavec zaščite potreben. In, ker je danes politična sila neokrnjeno v rokah kapitalističnega razreda, zato bo ostal interes tega razreda neokrnjen, in omejevala ga ne bo nobena socialno-politična ustanova in uredba. Še manj pa, da bi kapitalistični razred hotel doprinesati za gospodarsko šibkejši sloje kake žrtve. To bi bila ironija!

Proletarijat, ki stoji na razrednem stališču, ve, da je delavec brez

posla, ker je družabni red tak, da mora kader brezposelnih, lačnih delavcev biti vedno na razpolago delodajalcu. Kapitalist pa trdi, da je brez posla le oni, ki je delomržen. Za delomržne pa je najboljši lek — nagajka in zapor! Isto je za sirote, vojne invalide itd. Kdor pa bi terjal od kapitalističnega razreda, da nudi zaščito delovni sili pristo-voljno, ne da bi ga k temu sililo ofenzivno nastopanje proletarijata, ta bi spadal v umobolnico, ne pa v javnost. Taka je mentaliteta kapitalističnega razreda in po teh resnicah se mora proletarijat ravnati in usmerjati svoje korake.

Zato je utihnilo na socialno-političnem oddelku, zato je zamrlo na tem oddelku vsako večje delo; reševali so akte, oddelek je postal instrument za prerivanje neprijetnih spisov.

Kaj pa naj dela delavski oddelek, če ne sme niti posredovati v mezdni in delovni sporih? Štrajk rudarjev je najlepši dokaz o tem, da imamo danes pravi kapitalistični režim, ki stoji na stališču, da je mezdno razmerje zadeva obeh spornih delov, in ne sme biti motena po nikakršni intervenciji, kaj šele po kakih predpisih.

Že spomladi je mestna občina ljubljanska sklicala anketo, ki je razpravljala o socialno-političnem udeleževanju mestne občine. To je storiti morala, baš, ker je prenehalo socialno-politično delo države. Seveda je tudi v tem primeru stvar sledeča: Izdatke za socialno-politično delo bo morala občina kriti z davki. Davke dovoljuje finančna uprava, ki je interesirana na tem, da posedujoči, kapitalistični razred ne utrpí nobene škode. In, urejanje davkov v smislu socialističnih zahtev po načelni progresivnosti, potom direktnih in odpravi indirektnih davkov, bi bilo uspešno le tedaj, če bi ta uspeh izsilile močne, buržoaznemu razredu nevarne, revolucionarne socialistične organizacije.

Ker pa je danes vpliv razrednega proletarijata v naši državi neznamen, zato bo ostala parola o pravični razdelitvi davkov le pobožna zahteva, delavski razred, na katerega se vale vse indirektno davščine, pa žrtev za smotreno, uspešno socialno-politično udeleževanje ne zmore niti v državi, niti v občini.

Tak je dejanski položaj. Odpravljajo se vse priborjene in izvojevalne socialno-politične uredbe in pridobitve. Mesto njih pa uvaja policijski režim, najhujši teror in buržoazija slavi svoje orgije.

Seveda, bo proletarijat tudi v Jugoslaviji slejkoprej našel pravo pot in iznova zavzel opuščene postojanke. Za to pa bo treba dela in spoznanja!

O taktiki.

Vprašanje o taktiki je v socialističnem pokretu najvažnejše in najkočljiveje. Nobeno, niti načelna vprašanja, niso tako lahek povod razcepu v proletarskem pokretu, da si je vprašanje taktike le bolj formalne stvari, ki označuje le pot, po kateri naj hodi razrednozavedni proletarijat. Avgust Bebel je rekel, da socialist lahko izpreminja svojo taktiko štiriindvajsetkrat na dan, Bebel pa ni mislil s tem, da naj bo taktika nestanovitna, ampak s tem je hotel le označiti, da bodi taktika vedno taka, da parira ofenzivo kapitalistične družbe. Obenem pa je označil tudi s to izjavo, da taktika ni vprašanje socializma, ampak je le forma ali metoda boja od trenutka do trenutka.

Kdor se bavi ali tudi le približno zasleduje politično vrvenje, vsakdo lahko opazi, da buržoazija smoteno združuje svoje sile, da daje tudi koncesije in pravice ljudstvu, vendar s tem namenom, da odbije ostrino socialistični ofenzivi. Socialna zakonodaja, politične pravice, dopuščanje zaupnikov delavstva v upravne in politične korporacije, vse te koncesije imajo v bistvu namen in logično posledico, da se z njimi oslabi socialistična ofenziva, ker se s tem angažira nezadovoljne sloje v korporacijah, ki jih je buržoazija ustvarila zase.

Reformno delo, ki se vrši v teh korporacijah, je zapopadeno v minimalnem programu soc. stranke, in je potrebno. Delovanje v obstoječih korporacijah mora končno biti upravna in politična šola za stranko, v kateri strankini zastopniki na mestu zakonodaje spoznavajo velike krivice, ki se gode izkoriščanemu delu človeške družbe. In tu nastane vprašanje taktike. Vprašati se moramo povsem naravno: ali se udeležujemo dela v najrazličnejših ustavnih in avtonomnih korporacijah zato, da podpiramo obstoječo družbo, ali pa zato, da jo prerajamo, oziroma rušimo?

Vsak socialist bo priznal, da naš namen v takih korporacijah ne more biti podpiranje obstoječe družbe, pač pa nasprotno ali minimalno ta, da krepimo potom delovanja v njih moč socialističnega pokreta. Kako se doseže ta namen, to je vprašanje

taktike, ki je odvisno od položaja, z ozirom na posledice.

Glavno vodilo za taktiko o takih korporacijah more in sme biti tako, da z njo ne podpiramo okrepitev buržoaznih strank ali utrditve njihovega stališča. Ako ta ali ona meščanska stranka zahteva koncesije bodisi osebnih, političnih ali gospodarskih, ki jo podpro, ji zagotove več moči, potem je popolnoma jasno, da takih zahtev socialisti ne smejo podpirati. Enako se lahko zgodi, da grozi zlasti v gospodarsko-političnem oziru napredku velika reakcija, ki pomeni dalekosežne posledice v razvoju, oviro v napredku. V takem primeru socialist tudi ne sme pozabljati, da se z utrjevanjem buržoaznih pozicij ovira naravni razvoj ter logično slabši lastne sile.

V izvrševanju minimalnega programa morajo torej socialisti izbirati vedno manjše zlo, to je, delati v tem zmislu, da buržoazne stranke izgubljajo na svojih predpravicah nasprotno pa socialistični pokret pridobiva na moči moralno in praktično.

Definirati taktiko podrobno je nemogoče, ker je navadno vsak slučaj zase vprašanje.

Kratko bi označili taktiko samo s temi besedami: taktika mora biti vedno socialistična in socialistična je takrat, kadar jo izvršujejo s socializmom prežeti in svoje misije se zavedajoči zastopniki socialističnega pokreta v okrepitev delovnega razreda proti koristim in principu družabnega sistema.

Seveda je to ideal taktike, od katere se po smeri taktika socialistov nikdar ne sme oddaljiti. Koliko se približa taktika strankinih mandatarjev temu pravcu, je zavisno od njih individualnosti, čuta in socialistične zavesti in jakosti organizacije. Taktika se tudi ravna po korporacijah, v katerih so zastopniki stranke. V parlamentu imajo narodni poslanci precej drugačne naloge, kakor zastopniki v oblasteh ali občinah, ki so le bolj upravnega značaja; smer pa mora ostati povsod ista: **povečanje gospodarske in politične moči socialističnega pokreta in zmanjšanje politične in gospodarske nadoblasti ter izkoriščanja delovnega razreda.**

Izprtje v mariborski delavnici

Državna uprava južne železnice je zaradi konfliktov, ki so nastali še med bivšo upravo južne železnice in delavstvom, ko je prvega septembra prevzela železnico, delavstvo izprla.

Stvar preiskave bo, da ugotovi, kdo je zakrivil ta spor med upravo in delavstvom. Pribiti pa moramo že danes to, da bo morala državna uprava, ki jo reprezentira generalni direktor Deroko ločiti dejanski delokrog med državno oblastjo in med državno upravo tega podjetja. Nikakor ni dopustno, da se uprava južne železnice identificira s političnim oblastvom. Čeprav je prevzela državno upravo južne železnice, obstojata še

vedno dva faktorja: podjetje in delavstvo, ki sta pred zakonom enakovredna in morata tudi biti enakovredna. Politična oblast pa je povsem tretji faktor, ki, dokler ni tukaj ugotovljena krivda ali nekrivda, nima prav nobene legalne pravice izrabljati svoj vpliv v škodo delavstva, marveč se ima sama ravnati po zakonih.

Nova uprava južne železnice ni izvršilni organ državnih zakonov, marveč se ima v takih sporih prav tako poslužiti zakonitih pomočkov, kakor to velevala delavstvu in kakor store vsi drugi podjetniki.

Ob začetku šolskega leta.

V teh tednih so starši vpisavali svoje otroke v šole. Vse delavske, uradniške očete in matere pa je skrbelo in skrbi danes eno: bo-li mogoče oskrbovati otroke v šolskem letu z obutvijo, obleko in šolskimi potrebščinami, ko ne morejo nuditi otrokom niti najpotrebnejše in najnujnejše hrane.

Za danes par suhoparnih predlogov o brezplačni preskrbi šoloobveznih otrok s šolskimi potrebščinami, zvezki, učnimi knjigami, učili itd.

Na Dolenjskem je že nekaj občin, v katerih dobivajo otroci v šolah brez izjeme zastoj vse učne pripomočke. Naj bi tudi mestna občina ljubljanska pristopila k pretresanju tega vprašanja in naj bi tudi ona poizkusila potom uvedbe posebnega progresivnega šolskega davka kriti izdatke za brezplačno preskrbo otrok z učnimi pripomočki.

Za prvo leto naj se morda omeji občina na oskrbo šolarjev z zvezki, svinčniki itd. Uspeh ne more in ne sme izostati. Vsaj bi se z nezadovoljstvom stroški lahko uredila v Mestnem domu izdelovalnica šolskih zvezkov. Poglejmo samo, da je Učiteljska tiskarna v Ljubljani doslej izdelala milijonsko število šolskih zvezkov, daši uporablja malo število strojev in zaposluje v to svrhu malo ljudi.

Glede peres, svinčnikov itd. je pomisliti samo to, da bi nabava teh stvari na debelo, izločila nebroj prekupcev in dobičkarjev, dočim bi posamezna šolska vodstva lahko in brez večjih stroškov vodila upravo o oddajanju teh brezplačnih učnih pripomočkov.

Izdatki za te stvari naj bi se krili potom progresivnega davka, ki bi se ravnal po dohodnini. Na ta način bi prispevali k izobrazbi naše mladine, predvsem bogatejši sloji,

torej oni, ki običajno nimajo veliko otrok, pa rabiyo za kopičenje bogastva, za svoje obrate in podjetja izsolanih, izobraženih ljudi. Tudi ti družabni sloji so dolžni, da prispevajo k šolanju in izsolanju delavskih otrok.

Seveda bomo slišali ugovor, da otroci teh stvari, ki jih bodo dobili zastoj, ne bodo vedeli ceniti. Ni treba, da se pri tem sklicujemo na tozadevne bogate izkušnje v Nemčiji in drugod, ki pričajo, da ta ugovor ne drži. Nasprotno, vzgoja mora biti usmerjena tako, da bo otrok vedel, da je član družbe, ki je dolžna,

da skrbi za njegovo šolanje in izobrazbo. — Odpadla pa bo med šolsko mladino tudi tista grda stran, da zaničuje otrok bogatina reveža zato, ker nima lepega in dragega zvezka. Vsi otroci so in morajo biti v šoli enaki.

Učiteljstvo pa mora pozdraviti tako ustanovo, ker bo potem nemoten pouk mogoč, vsaj bodo imeli vsi otroci peresa in zvezke na razpolago. In, če se to uvede, bo prihranjena šolarju-revežu laž, ko iz sramu pravi, da je pozabil zvezek doma, v resnici pa ga ni kupil, ker mati še za sol ni imela denarja.

SOCIALNA POLITIKA.

Podaljšanje izplačevanja hranarine in bolezenskih dajatev od 26 na 52 tednov pri vseh Okrožnih uradih za zavarovanje delavcev.

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na svoji seji dne 13. julija 1923 napravilo sledeči sklep: »Na podlagi pooblastitve v zmislu § 252. statuta in glasom § 46. zakona o zavarovanju delavcev se podaljšuje pravica do bolezenskih dajatev, naštetih v § 45. ZZD pod toč. 1. do 3. in vzporedno s tem na vse ostale vrste podpor, katere so v zmislu zakona o zavarovanju delavcev spojene s temi pravicami, **od 26 na 52 tednov in to pod pogojem, da je bil član v teku zadnjega leta najmanj šest mesecev zavarovan, odnosno, da je bil član v teku zadnjih dveh let najmanj 12 mesecev zavarovan pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev oziroma njegovih krajevnih organih.** Stroški večjih podpor se krijejo iz rednih prispevkov bolniško-podporne panoge.« — Ta sklep ravnateljstva SUOR-a je ministrstvo za socialno politiko odobrilo dne 18. avgusta t. l. ter je stopil v veljavo.

Glede postopka pri rokovodjenju podaljšanja dajatev je Osrednji urad za zavarovanje delavcev izdal naslednja navodila:

»Podaljšanje dajanja bolezenskih podpor je redna podpora, do katere je upravičen vsak zavarovani član, ako je izpolnil označene pogoje. — O podaljšanju bolezenske

podpore odloča v konkretnih slučajih uprava zavoda, le, če je bila stranka (član) z odlokom uprave nezadovoljna, rešunje pritožbo rentni odbor (ravnateljstvo). Proti odloku rentnega odbora (ravnateljstva) je prosta pritožba tekom 15 dni na sodišče delavskega zavarovanja.«

Člani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, katerim je 26 tedenska podpora doba potekla, pa so še nadalje nezmožni za delo ter potrebujejo zdravniške pomoči, naj napravijo pismeno prošnjo na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, v kateri prosijo za podaljšanje podporne dobe od 26 tednov dalje do ozdravljenja; oziroma največ še za nadaljnjih 26 tednov (skupaj 52 tednov). Tako prošnjo pa naj vložijo le oni člani, ki morejo **dokazati**, da so bili v zadnjem letu pred obolenjem najmanj 6 mesecev, ali v zadnjih dveh letih najmanj 12 mesecev zavarovani pri kateremkoli Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Jugoslaviji. Prošnji naj se priloži potrdila delodajalca (ev), iz katerih bo razvidno, da je bil član zaposlen v zavarovanju zavezanem obratu ter je vsled tega moral biti tudi prijavljen v zavarovanje. Prošnje so **kolka proste**, enako ni treba pošiljati frankirati, temveč se na kuvertu napiše: Po § 191. ZZD poštnine prosto.

POLITIČNI PREGLED.

Pasič se je vrnil. Ministrski predsednik je bil na počitnicah v Franciji. Poročila pripovedujejo, da je ob enem opravil v Franciji važne politične misije, med katerimi omenja, da je pridobil Francijo za to, da bo intervenirala pri Italiji v reškem vprašanju. Reško vprašanje je bilo do zadnjega prava uganka. Šele italijanska ofenzivnost ga je pokazala v pravi luči, to je, da Italija zahteva Reko zase in prepoveduje Jugoslaviji, da bi gradila ob Jadranskem morju svoje pristanišče. Reško vprašanje je bilo tri leta v „najugodnejšem teku“, šele ultimati Italije do 15. t. m. je posvetil v stvar. Kakšna bo pomoč Francije, je jako dvomljivo, ker ima na Jadranu Francija francoske, ne pa jugoslovanske interese. Francija je najbolj zakrknjen evropski imperialist.

Dr. Korošec se še vedno pogaja z radikali. Njegova glasila trdijo, da v vprašanju avtonomije ne namerava ničesar popustiti. Pogaja se tudi z drugimi strankami, vendar pa ne najde nikjer pravega razumevanja. Neverjetno pa je, da bi prevzel vodstvo Radičeve stranke, kakor mu podtikajo demokrati. Zanj in za njegovo stranko že bolje kaže, če se sporazume z radikali, kamor pravzaprav spada.

Radič se nahaja še vedno na Angleškem ter pošilja domov tolažilna pisma, da si ne dobi na Angleškem pravega odziva za svojo politiko. Vlada je raztegnila zakon o zaščiti države tudi na Radičevce, ker so dognali te dni, da je bil Radič v zvezi z madžarskimi nacionalisti, ki so nameravali napasti Vojvodino, da bi s tem podprli Radičevo eventualno akcijo. Seveda je ta novica dokaj romantična, ki ne zasluži po-

sebnega upoštevanja. Radič zapusti v kratkem Anglijo. Kam pojde potem, pa javnosti še ni sporočil.

Reško vprašanje. Mussolini je sporočil Pašiču, da z ozirom na položaj doma ne more odnehati v reškem vprašanju. Italija zahteva, da dobi Reka paritetno komisijo za eno leto, potem pa najbrže pripade Italiji po novih dogovorih. Vrhutega Jugoslavija ne sme v reškem zalivu zgraditi zase nobenega pristanišča. Ako Jugoslavija ne sprejme teh predlogov do 15. t. m. bo Italija morda celo zasedla Reko. Jugoslavija je zahtevala posredovanje Francije. Italija pa posredovanje odklanja kakor tudi švicarskega zveznega predsednika kot razsodnika, o katerem se je tudi govorilo v diplomatičnih krogih. Iz vsega postopanja Italije je razvidno, da hoče Mussolini ustreči s svojo reško politiko v prvi vrsti italijanskemu nacionalnemu imperializmu. V to svrhu mu je dobrodošla tudi sporna zadeva z Grčijo, ki še vedno ni rešena. V grškolaškem sporu hoče zvezo narodov varovati svojo avtoriteto na ta način, ker Italija odklanja nje posredovanje, da se obrne na haško mirovno razsodišče, ki utegne razsoditi spor v prilog Zveze narodov. V obeh vprašanjih pa je to za Italijo bogata izkušnja, kam vodi fanatični nacionalizem. Italija mora izgubiti po takem postopanju vse simpatije celo pri svojih najožjih zaveznikih, ker dokazuje, da niti sama sebi ni gospodar.

Grčija in Italija. Spor med Grčijo in Italijo se očividno uredi mirnim potom. Italija je odrekla poslušnost Zvezi narodov, na katero se je obrnila Grčija za intervencijo. Mussolini pravi, da bi s tem trpel

prestiz Italije kot velesile, zato da naj o sporu odloča konferenca diplomatskih zastopnikov velesil. Mussolini se je bal malih držav, ki so zastopane v Zvezi narodov in imajo večino, zato je pa z uspehom apeliral na svoje zaveznike. Konferenca poslanikov velesil je Italiji ugodila. Naložila je Grčiji, da preišče umor pod nadzorstvom zastopnikov velesil, izkaže žrtvam in italijanskemu orožju tudi v pričo zastopnikov velesil časti ter se obveže poravnati odškodnino, ki jo bo določila komisija. Povrniti mora tudi stroške italijanske ekspedicije na Krf. Italija zapusti Krf in drugo zasedeno otočje, ko bo Grčija izpolnila te zahteve. Anglija je tu popustila, zmagala je Francija in — Mussolini, čeprav je ves svet mnenja, da je Mussolini ravnal neko- rektno ter s svojim početjem izzival na nezaslišan način novo vojno. V Atenah se je pa zgodil nov konflikt. V kavarni je italijanski major Perroni napadel Grka in ga oklofotal, kar Grke silno razburja. Ne glede na to, kakšen povod je imel italijanski oficir za napad, je vendar tudi ta zadeva v sedanjem položaju izzivanje, ki dokumentira italijansko megalomanijo. Iz obnašanja Mussolinijevega režima smemo sklepati, da Italija še ne misli na mir. Italiji je zrasel apetit in danes kar išče in hlasta okolo sebe, kje bi se dalo še kaj okupirati v blagor velesile Italije. Grčija mora dati zadoščenje. Prav gotovo pa je, da Grčija ne bo pozabila svojega ponižanja ter da je Italija zaigrala s svojim obnašanjem zaupanje pri malih etropskih državah, ki nasprotujejo italijanskemu imperijalizmu, ki hrepeni po Balkanu in Mali Aziji.

Bulgarska vlada preganja sedaj in obtožuje zemljoradniško vlado Stambolijskega pravtako kakor je preganjal Stambolijski prejšnjo vlado. Buržoazija si je vedno enaka.

Socialistični dnevnik »Avanti« v Milanu je kupila kapitalistična družba. »Avanti« je bil jako popularen socialistični dnevnik, ki pa je zaradi preganjanja socialistov mnogo trpel, tako da je stranka morala prodati, da reši vsaj nekaj za vzdrževanje stranke. Dogodek je tragičen, toda prav ta dogodek nam dokazuje, kam vodi proletarski pokret, ako ni v svoji notranjosti soliden in konsolidiran. Italijanske socialistične skupine se preklajajo že desetletja za taktična vprašanja,

skupina skupino izključuje z majORIZATION pri glasovanjih ter pobija druga drugo v političnem delovanju. Posledica vsega tega dela je medsebojno nezaupanje, oslabele politične moči. Prav rahel sunek diktatorja Mussolinija je zadoščal, da je pokret utrpel ogromno škodo. Italija je prav dobra šola za vse tiste, ki menijo, da je »žaganje« oseb bistvo proletarskega pokreta. »Žaganje« zaupnikov v proletarskih vrstah je le problem ljudi, ki nič ne znajo ali pa ne marajo delati za socializem, zakaj, ako bi res delali, ne bi imeli časa za »žaganje«, ker je preveč dela in cilj preveč svet, da bi se ukvarjali s takimi posli. Pokret, ako je zdrav, pusti sam ob strani vse one elemente, ki nimajo pravega namena v pokretu ali pa zmisla za socializem. Taki boji v proletarskem gibanju so mogoči le toliko časa, dokler ni gibanje res temeljito prežeto s pojmovanjem in spoznanjem socializma.

Nemčija se pogaja s Francijo. V Nemčiji izprememba vlade ni nič vplivala na gospodarske razmere. Zaraditega je vlada sklenila nastopiti pot nove gospodarske politike, uvesti gospodarsko diktaturo ter se čimprej pogajati s Francijo in Belgijo glede Poruhrja, z ostalo antanto pa obenem glede obnovitve reparacijskih dejatev. S tem je razvoj poruhrskega vprašanja, kakor tudi vprašanje gospodarske sanacije Nemčije stopilo v novo fazo. Nemčija namerava uvesti čimprej novo valuto v zlatem papirju, ki ga izda posebna emisijska banka. Očividno bodo skušali sanirati Nemčijo, čim bo pogodba reparacij sklenjena, na enak način kakor Avstrijo, z najetjem velikega tujezemskega posojila.

Posledice potresa na Japon-skem so razmeroma večje, kakor se je poročalo prvotno. Porušenih je bilo okoli 320.000 hiš in ubitih in težko ranjenih ljudi 1.400.000. Politično pomeni japonska katastrofa velik udarec za državo, ki je postajala nevarna s svojim imperijalizmom za Kitajsko in Zedinjene države. V svetovnem koncertu političnih koncentracij pomeni ta katastrofa veliko fazo. Japonska je tudi med vojno igrala veliko vlogo zlasti z dobavljanjem vojnega materiala in s svojo vojnouhujskasko politiko, ki je menda stremila za tem, da oslabi svetovni imperializem, ki se je bil v zadnjih štiridesetih letih tako sijajno razvil nje na škodo.

DNEVNE VESTI.

Kako vrše sodrugi agitacijo drugod. Nekoč sem se vozil po južni železnici na Dunaj. V Gradcu vstopi v moj voz okoli deset ljudi, ki ima vsak svoj zavoj, nahrbtnik in planinsko opravo. Med njimi sem jih nekaj poznal, ker so bili v Ljubljani ali pa Celju na raznih shodih. Pričeli smo se razgovarjati o organizacijskih zadevah in ti ljudje so mi našli celo vrsto krajev, kamor gredo s tem vlakom na agitacijo. Prejšnji večer so imeli sestanek in so določili kraje, katere obiščejo v nedeljo ter prirede tam shode ali zaupne sestanke. Agitatorji, ki so člani planinskega društva, si razdele vsako nedeljo agitacijo, vrhutega pa imajo prijeten izlet, ki bi ga morda tudi sicer napravili, če bi jim ne bile ljubše mestne pivnice. Na tak način so v Avstriji pred vojno izborni vršili agitacijo in danes so še Avstriji ponosni na svoje predvojno delo. Pri nas take navade nismo imeli. Če kdo zaide med planince, je za stranko navadno izgubljen. To je napaka. Zdi se mi, da takega dela pri nas manjka. Pri nas nihče ne širi časopisja med narodom, pri nas nihče ne zahaja med narod, ne prireja družabnih izletov z namenom agitacije itd. Vse to bi bilo treba pri nas šele organizirati. Poskrbeti, da se tudi taki agitaciji posveti kaj moči. Živeti namreč ne smemo v mnenju, da je vsa modrost socialističnega pokreta v našem — katedersocializmu.

Skrb za bodočo zimo. Socialna beda, ki je že med vojno bila precej

občutna, pa je pozneje nekoliko pomajala, narašča zopet. Država in industrija sta napovedali pridobitnim slojem gospodarsko vojno brez krika in brez grožnje. Industrija pojema, draginja pa narašča nepretrgoma, ne polagoma, marveč v skokih. Mezde in plače pa ostajajo na enaki višini, a še prej gre tendenca za zniževanje. Pred vojno si si kupil obleko v dveh mesecih, danes si je niti v polletu ne moreš nabaviti. Kurjava velja danes tisočake, izdatek ki je s tvojimi prejemki neprimerno v višjem razmerju kakor pred vojno. In vijak se navija še dalje, nalagajo se nove indirektno obremenitve, ne da bi se na merodajnih mestih le količ- kaj pobrigali za to, kako delovni narod živi, kako bo preživel zimo itd. E, kaj, pojde kakor pojde! Z ozirom na razmere, ki nas čakajo bodočo zimo, bi bilo treba, da občina vsaj v nekaterih vprašanjih priskoči prebivalstvu na pomoč vsaj s tem, da nabavi take potrebščine v velikem in jih potem oddaja čimbolj ob lastnih stroških konsumentom.

K vprašanju ljubljanske občinske aprovizacije. Razpravljali smo o tež- kočah, ki so sedaj po vojni zvezane z uvedbo mestne aprovizacije. V prvi vrsti je potrebna za ustanovitev večje aprovizacije primerna glavni- ca (obratna glavniča), dalje primerni prostori in korektno in trgovsko urejeno poslovanje. V zadnji številki »Zarje« je priporočal naš dopisnik nakup »Zelenega hriba«, ki je že de- loma urejen za izdelovanje mesnih

izdelkov, ima hladilnice in ogromne shrambe. Ni nam mogoče presojati, ker teh prostorov ne poznamo tako natančno, koliko odgovarjajo potre- bam občine, vendar smo pa mnenja, da bi se moralo v tem primeru, ako se nakupi to realiteto, misliti tudi na ustanovitev ljudskih oziroma javnih kuhinj in prodajalen za izdelke in druge produkte, ki bi se tam izdelo- vali, oziroma shranjevali. Ustanova bi se lahko osnovala kot občinsko zadrufniško ali delniško podjetje, v katerem ima občina absolutno več- ino. Ako pa hoče bolje uspevati, za- nesljiveje prospevati, je potrebno, da si zagotovi tudi v svojem področju konsum, ki se vrši potem kuhinj, ho- telov, gostilen in tudi trgovin. Ako se torej nekaj napravi v tem oziru, potem mora to biti široko zasnovano podjetje, na katerem ima interes ob- čina in javnost. Tako zasnovana aprovizacija bi nedvomno uspevala in je tudi s socialnega vidika jako potrebna. Priporočamo občinskemu svetu, da to vprašanje temeljito pre- motri.

Kaj je z ljubljansko obrtno-nada- ljevalno šolo? Velik škandal je to, da se v Ljubljani ne more pridobiti pri- dobitnih krogov in njih organizacij za to, da bi s pomočjo občine, če že država nič ne prispeva, vzdrževali to potrebno šolo. Celo podeželske občine, Vrhniska in še več drugih občin, ki ne tvorijo nikakega gospo- darskega centra, ne takozvanega kulturnega središča, imajo toliko moralnega čuta, da se pobrigajo za to šolstvo in ga vzdržujejo. Ta Ljub- ljana pa, ki hoče biti povsod luč, ki se ranžira kot nositeljica slovenske kulture, pa niti v sanjah ne misli na to šolo. Zdi se nam potrebno, da bi tukaj nekoliko pritisnile oblasti, če te poklicne korporacije nimajo v sebi nobene zavesti in nikakršnega po- nosa več. V zmislu obrtnega zakona imajo te korporacije, zadrufe in zbornice dolžnost skrbeti za vzgojo obrtnih vajencev, če pa te zavesti same nimajo, jim jo bo pa treba vce- piti. V šoli, v izobrazbi, tam je vsa politika in bodočnost, toda Ljubljan- čani rajši vzgajajo razgrajče, pobi- bijanje šip in druge take neumnosti.

Značilno. Ob priliki izprtja v mariborski delavnici je »Slovenec« zvirno poročal, da so nezavisni za- krivili konflikt in da so izvršili nad ondodnim delavstvom težke pregre- he. Dasi je resnica precej drugačna, in je gornja »Slovenec« trditev znatno otežila izprtemu delavstvu boljše uspehe, je vendar poslanec Žebot lovil med delavstvom kaline.

Šipe. Med mladini in starini de- mokratske, napredne, narodne itd. stranke se bije hud, vroč boj. Boj na nož, ki je našel izraza že v po- novnem razbijanju šip upravnih- štva »Slovenskega Naroda«. Razbi- te šipe tvorijo novo postavko v nji- hovem medsebojnem neporavnem računu. Neporavnan je še račun o izdatkih za skupščinske volitve, neporavnan račun o razbitih šipah, kdo ve, kako bodo poravnali račun, ki ga dolgujejo onim, ki še vedno nasedajo na njihove limanice.

Zasebne borze dela. Zakon o za- ščiti delavcev določa v § 105., da se v krajih, kjer poslujejo krajevne borze dela ali njihove podružnice, ne smejo več izdajati dovolila za profesionalne borze dela. Istotako pa je najkasneje v enem letu, ko se ustanove državne krajevne borze dela, brez vsake odškodnine zatvo- riti vse do tedaj obstoječe privatne profesionalne borze dela dotičnih krajev. Krajevne borze dela imamo v Ljubljani, Mariboru in drugod. Dasi pa je poteklo že leto dni po ob- javljenju zakona o zaščiti delavcev, vendar poslujejo posamezne privar- ne posredovalnice še nemoteno da- lje in nihče se ne zmeni, da bi te zakotne posredovalnice dela in služ- be ukinil. Slejkoprej se delavec, služkinja izrablja, plačuje horendne posredovalnine, zakon pa čaka, da ga bo kdo uveljavil. Nič boljše, ali celo slabše je v Belgradu, pred no- som samega ministrstva za socialno politiko. Vendar pa so v Belgradu ugotovili, da so obstojale tam pri- vatne posredovalnice, ki so odprav- ljale ženske v tolerančne hiše, pri-

vajale mladoletne deklice itd. Ko pa so v ministrstvu »klipp und klar« to dognali, so sklenili sedaj, da bodo započeli »veliku akcijo« in eventu- elno ukinili poslovanje privatnih po- sredovalnic, dasi zakon pravi, da se eo ipso privatne posredovalnice uki- nejo. Vendar upamo, da jih bodo ne- kaj ukinili, ker teh posredovalnic ne unpravljajo upravni sveti in svetniki ne dobivajo tantijem.

Kaj je sedaj dognalo ministrstvo za socialno politiko? Da brezposel- nost delavstva dnevno narašča. Lepo dognanje, samo vprašanje, kakšno bo sedaj ministrstva ravna- nje. Morda zaukaže redukcijo brez- poselnih ljudi?

Nove davščine. V finančnem od- boru narodne skupščine so začeli razpravljati o povišanju davščin in taks. Za razred. proletarijat je zani- mivo gledati, kako se ta pestor me- ščanske družbe suče okoli teh vpra- šanj. Vsem tem strankam je kader volilcev med delovnim ljudstvom. Mali, srednji kmet, delavec, uradnik, ti tvorijo vsem tem strankam ogrod- je in podlago, da lahko potem iz- zveni njihovo delovanje v zaščiti ne- teh ljudi, marveč v zaščiti kapitali- stičnega razreda. Če bi sedeli danes demokrati v vladi, bi te predloge se- veda zagovarjali. Če bi sedeli kleri- kalc v vladi, bi seveda te vladne predloge še olepšali in zasolili. Ker pa so trenutno v navidezni opoziciji, kriče in hujskajo, pa točijo nad go- ljufanimi nižjimi sloji grde krokodi- love solze. Seveda bodo eni kot dru- gi demokrati kot klerikalci omogo- čili reakcijo, da onemogoči delav- skim in uradniškim sinovom visoko- šolski študij. Kajti, dovelj je, če št- dirajo sinovi bogatinov, vsaj hlap- cev, pridnih in še ponižnih povrhu tudi potrebujemo. Taka je osnovna deviza vseh teh »ljudskih« tribunov.

Uradniška pragmatika. Sedaj je prinesel tudi Uradni list v sloven- skem prevodu novo službeno prag- matiko državnega uradništva. Sedaj je — kakor pravijo — kronano delo za blagobit državnih uradnikov in njihovih družin. Vendar pa je zakon i materijelno i meritorno povsem nezadovoljiv in še davno ne bo rešil državnih namesčencev gladi in be- de. Poleg tega bo ostalo tudi še pr- vega oktobra uradništvo brez pred- videvanih povišic in predlo bo pri- šlo izplačilo, bo znova narasla dra- ginja vsled povišanih taks, povišanih železniških tarifov. Taka je žalostna resnica, obupna za številne družine. Kako pa namerava uradništvo pari- rati te udarce? Protestna stavka 3. avgusta je najboljši dokaz. Ura- dništvo se svoje sile ne zaveda. Pač pa se vlada njihove slabosti prav do- bro zaveda. Zato tako početje. Še več. Tudi politični teror izvaja vlada brez kazni nad uradništvom. Skozi tri leta bo uradništvo na razpolože- nju in cela dolga tri leta bo vsako- kratna vlada počela z namesčen- cem, kar bo hotela. V uradniških vrstah ne bo našla odpora. Raje bo- do hiteli uradniki v tajništva raznih političnih, reakcionarnih strank, se vpisavali, priznavali zmoto doseda- njega političnega mišljenja, rotili, pa milosti prosili. Pozabili so mnogi uradniki na svojo temeljeno pravico. Na pravico človeka vrednega življe- nja ob težkem in odgovornem delu. Spoznanje te neizpodbitne resnice bo šele pripravilo uradništvu boljše pragmatiko in razredno orientirano uradništvo bo z razrednim delav- stvom moglo ustvariti človeštvu boljše, pravično družabno obliko.

Madžarska išče posojila, toda tuji svet, ki ima denar, pravi, da Madžarski še ne zaupa. Predsednik grof Bethlen se je v Genevi tudi po- gajal z zastopniki male antante, s katero je Madžarska še vedno v sporu.

Nemška marka je veljala te dni 1 dolar 65 milijonov mark.

Rudarska stavka traja še vedno in ni izgleda, da bi se skoro končala. Klerikalci drže tudi v revirjih svoj eželezo v ognju. V revirjih se pridružajo nad vlado, v Ljubljani pa sprejemajo predstavnike tiste vla- de, ki sledi le navodilom Trbovelj- ske družbe in brezobzirno nastopa proti rudarskemu delavstvu. Pa še

več. Dr. Korošec se razgovarja o delovnem programu s to vlado. In, ker se z njo razgovarja, znači, da je po sodbi dr. Korošca ta vlada sposobna, in v službi interesov ljudstva? Taka je politika klerikalcev. Kot blažev žegen, ali pa kamilce. Za vse in vsakogar svojo »žavbo«.

Državna borza dela. Pri vseh Državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 26. avgusta do 1. septembra 1923 dela 277 moških in 122 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 363 moških in 113 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo v tem času 190. Promet od 1. januarja do 1. septembra 1923 izkazuje 34.312 strank, in sicer 15.770 delodajalcev in 18.542 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10.537. Dela iščejo: viničarji, strojni kjučavničarji, kovači, sedlarji, krojači, sedlarji, krojači, kamnoseki, monterji, mizarji, peki, mlinarji, mesarji, tov. delavci, delavke, trg. sotrudniki, sotrudnice, vajenci, vajenke itd. V delo s sprejmejo rudarji, drvarji, čevljarji, slikarji, pleskarji, železostugarji, zidarji, tesarji, strehokroveci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci itd.

Umrli je v Pišecah pri Brežicah Maks Pleteršnik v 83. letu starosti. Pleteršnik je bil jako tih jezikoslovni znanstvenik, ki je uredil Wolf-Pleteršnikov slovensko-nemški slovar. Pogreb je danes.

Stavka rudarjev na Češkem še vedno traja. V industrijskih krogih imajo že silno pomanjkanje premoga, zaradi tega je vlada pozvala lastnike premogovnikov, da obnove pogajanja z rudarji ter čimprej sklenejo stavko. Pri nas pa rudarje preganjajo.

Dunajska občina in stanovanjsko vprašanje. Finančni odsek dunajske občine, ki jo vodi socialno-demokratska večina, je napravil načrt, po katerem zgradi v nadaljnjih petih letih 25.000 novih stano-

vanj. Na Dunaju so imeli 1. t. m. 19.552 strank brez stanovanj. Ker ni pričakovati, da bi zasebniki zidali stanovanjske hiše, mora te graditi občina, ki namerava najeti posojilo v znesku 400 milijard avstr. kron. Po vojni do 31. julija 1923 je zgradila dunajska občina 6487 stanovanj, do konca letošnjega leta jih pa ima še dovršiti okroglo 3800. Velikansko delo je ta projekt dunajske občine, ki pa se bo bogato izplačal, ko nastopijo normalne razmere. Pripomniti pa je treba, da je dunajska občina pokupila stavbišča, da ima svoje opekarne in apnenice. Posojila pa sedaj ne bo najela, marveč bo stavila potrebščino za enkrat v proračun, ne da bi kaj zvišala davke. Iz tega je razvidno, kako koristno je velikopotezno delo v občini.

Na Španskem je nastala v Kataloniji vstaja, ki se hitro širi. Katalonija zahteva avtonomijo. Pri uporabi sodeluje velik del vojaštva.

GLOSE.

Ravna pot. Človek je produkt, recimo, narave in razmer. Ako razume naravo in razmere, hodi lahko ravno pot, ne da bi si razbil glavo. Kdor pa ne razume obeh, se poslužuje zvižanje, a kljub temu ne dospe do cilja, ker je v svojem bistvu nepošten in nemoralen, kar ga ubija.

Vez organizacije je spoznanje istih ciljev. Spoznanje istih ciljev je pa zavest skupnih interesov, ki jih ima človek kot sestavni del človeške družbe. Socialistična organizacija je torej sad spoznanja, da je cilj človeške družbe enakost, bratstvo in svoboda vseh njenih članov.

Zaupanja ne vzbujáš z govorenjem, marveč le z delom in iskrenostjo. Kdor mnogo govori, ali mnogo ve ali mnogo laže, zaupaj mu, ko ga temeljito spoznaš.

Obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani.

(Konec.)

4. Strokovna nadaljevalnica za mehanične tehnične obrti. V letu 1920/21 vpisalo 259 koncem leta 224 vajencev. Poučevalo na 8 oddelkih. Po strokah 69 strojnih ključavničarjev, 32 elektrotehnikov, 7 livarjev, 2 urarja, 26 železostugarjev, 50 mehanikov, 2 puškarja, 2 izdelovalca kovin, 6 modelnih mizarjev, 9 kovačev, 6 kirurg. meh., 3 bandažisti, 2 sedlarja, 1 zobotehnik, 3 sodarji, 3 ortopedisti in 1 kotlar. Skupaj 224 vajencev.

V letu 1921/22 vpisalo ob koncu leta obiskalo 320 vajencev. Po strokah: 125 strojnih ključavničarjev, 27 elektrotehnikov, 10 livarjev, 8 urarjev, 33 železostugarjev, 87 mehanikov, 3 puškarji, 1 izdelovalec kovin, 1 izdelovalec protez, 3 kovači, 3 kirurg. meh., 11 modelnih mizarjev, 1 sedlar, 1 bandažist, 4 zobotehnik, 1 ortopedist in 1 sodar, skupno 320 vajencev.

5. Ženska strokovna nadaljevalnica za umetne in oblačilne obrti se

je vpisalo v letu 1920/21 171 koncem leta obiskovalo 153 vajenk na 4 oddelkih I. razreda. Po strokah deljeno in sicer: 140 krojačic, 11 modistinj, 1 krznarka in 1 izdelovalka steznikov. Država je prispevala K 7160, občina ljubljanska K 1723.33 in razni zavodi 3657.87 skupaj kron 12.541.20 dohodkov in K 10.740 izdatkov, prebitka v tem letu kron 1801.20. V letu 1921/22 vpisalo 214, koncem leta obiskalo 177 vajenk na 6 oddelkih in sicer eden pripravljalni 26 dva oddelka I. razr. 73 in trije oddelki II. raz. 78 vajenk. Po strokah: 144 krojačic, 11 šivilij za perilo, 20 modistinj, 1 izdelovalka steznikov in 1 krznarka. Poučevalo se je ob ponedeljkih in sredah popoldne in ob nedeljah dopoldne po 8 ur na teden.

Predmeti na tej šoli so bili: računstvo, knjigovodstvo, o mehaničnem pravu itd., krojno risanje, risanje ornamentov, ročno delo ter spise.

Precejšnje število mladenk, ki izdelujejo pletenje nogavic, jopičev itd. pa ni obiskovalo šole.

Na vseh petih šolah se je poučevalo 7 mesecev od 1. oktobra do zadnje nedelje v aprilu, le na trgovski gremijalni šoli pa po 9 mesecev na leto.

Socialistična sredstva.

(Konec.)

Proglasi nekaterih prerokov in rešenikov, da ni tako kakor je, ne spremene resnične situacije. Zanimava se lahko vsaka reč, le da se s tem nič ne doseže. Ako je nebo črno, pa trdim, da ni oblakov, ne bom s svojim utajevanjem preprečil nevihte.

Vprašanje med menoj in teboj je le moč sile, ki jo posedujeva. Na podlagi te sile se bojujeva. In tako vrši delavstvo svoj boj na političnem polju v trdni veri, da so mu dani vsi pogoji za zmago. Politika je velika sila, in če tajim to dejstvo, ne opravi nič drugega, kakor da mi bo še bolj nevarna. Politična moč v kapitalističnih rokah koristi kapitalizmu. V delavskih rokah bi koristila delavstvu.

Tako kakor v politiki kaže socializem delavstvu povsod kapitalistične postojanke in mu jih pomaga spoznavati, da se mu ni treba na slepo zaganjati v nasipe, katerih ni mogoče osvojiti z golo roko; kaže mu nasprotnikove sile, da se ne bi zgodilo, da osvoji delavstvo trdnjavo, do katere ga je kapitalizem namenoma izvalil, potem ga pa za hrbtno napade z neopaženo silo in ga pobije.

Delavsko gibanje postane prava sila, kadar se bo zavedlo svoje resnične moči. Danes so posebno mase ameriškega delavstva še preveč zaverovane v slepomišljenja kapitalističnih politikov in v »progresivne vale«, ki ga odvrtaajo od resnične delavske politike. Zato je delo za socializem še tako težko. Ovirajo ga tudi tisti ekstremni elementi, ki merijo ameriške razmere po razmerah tistih dežel, iz katerih sami prihajajo. To je napačno in škodljivo socialistični stvari.

Za socialista ni dovolj reči, da je socialist. On mora poznati socializem, poznati njegove metode, poznati moč svojih nasprotnikov in njihova bojna sredstva, poznati in razumeti delavstvo, med katerim agitira socializem. In organizirano mora delati. Taktična nesoglasja mora obravnavati in reševati v krogu svoje organizacije, ne pa jih zanašati med mase, katerim so take reči kot taktika, vprašanje internacionalne itd., španska vas. Mase je treba učiti socializem tako, kakor ga bo v začetku najlažje razumela. Da se bo v znanju izpopolnjevala, jo je treba navajati k čitanju socialistične literature. Socialistične organizacije morajo obdržati diskuzije in predavanja v interesu starih in novih članov, kajti s takimi metodami se vežba naša armada in postaja jača in jača.

Milijone delavcev pozna danes socializem, žal ne tako, kakor bi bilo potrebno. Znamenje, da bo treba še ogromno organizacijskega dela. Človek, ki je postal čez noč radikalen in se pridruži h kaki utopistični frakciji, bo govoril masi o svoji struji kot edini, ki bo rešila svet. Tak agitator je podoben verskim pridigarjem, katerih vsaki trdi o svoji veri, da je edino zveličavna in vse druge so krivoverske. Ta čudna, zastarela misijonarska propaganda se je naselila tudi v delavsko gibanje posebno nekaj časa po vojni. Ker ni vse človeštvo ene vere in ker ni vse delavstvo pri eni stranki, ga taki načini samo begajo in ovirajo misliti trezno in razumno. Tako nastajajo fanatiki, ki se po izgorelem ognju navdušenja zopet pogreznejo v staro brezbriznost.

Znanje je sila, ki bo ubila suženjski duh v delavskih masah in jih vsposobila za novo družbo pravičnosti za vse človeštvo. Do znanja se pride samo s poukom in do zmage s treznim, premišljenim, sistematičnim bojem.

Proletarec.

Odgovorni urednik Ignac Mihevc. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik na nasl.

Špecialna mehanična delavnica za popravilo pisalnih in računskih strojev.

Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Šelenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščeni papir in vse druge v to stroko spadajoče potrebščine.

Eligij Eber

Ljubljana, Kongresni trg št. 7. Krznar in izdelovatelj čepic. Izdelujem iz krzne: Damske plašče, mufe, bove, kape in vratnike za dame in gospode. Izdelujem vsakovrstne čepice. Sprejemam vsakovrstna popravila, moderniziranje damskih plaščev in vas v stroko spadajoča dela.

Stavbeno podjetje

Inž. Dukič in drug

Ljubljana

Bohorčičeva ulica št. 24.

Priporočamo:

Izdelovalnico okvirjev za slike

Kongresni trg št. 19.

A. BABKA

Ljubljana

Kartonažno tovarno ter knjigoveznico

Rimska cesta št. 13.

JOSIP JUG

pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove

Ljubljana,

Rimska cesta št. 16.

Specialni oddelek za sobo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.

Moste-Ljubljana, Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavi: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10.000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje